

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Staré zjavy v novom rúchu.

Podivné sú dejiny vlasti našej. Ako čoby ne-smela mať odдыхu, tak sa stará osud o to, aby sa ustavične mala proti dačomu alebo dakomu

nie narušený. Nemáme cudzieho nepriateľa a tak oddať by sme sa mohli blahej práci vnútorného zveľadku, keby vlastní synovia vlasti, povedzme

Prázdna kolíska.

brániť. Sotva že mala pokoj od cudzích protivníkov, už sa našli vlastné jej dietky, ktoré ju kormútily. Vďaka velikej ráznosti a múdrosti nášho milovaného panovníka, že pokoj, stály pokoj ne-

len v nezbednosti svojej, prekážky nezapríčiňovali. Štátne ustálenie potrebujeme, a mnohí z nás radi by rozbroje zapríčinili.

Starobyli veľmoži ľudárski k Viedni hľadia.

Kňazia, jadro ľudárov — pravda plané — chce sa bratrickovať s rakúskymi ľudarmi, a aby svoje nepraktické ciele v tichosti mohli previesť, s úľubou hodili sa na Slovákov, ktorých, aby vláde ťažkosti narobili, huckajú k tomu, aby sa s Čechami sjednotili. Áno, prefičanosť ľudárskych umov dala podnet starodávnej myšlienke československého bratstva, aby sa v novom spôsobe zjavila. A krátkozrakí, zášťou oslepení jednotlivci nehladiac ďalej od nosa a zabudnúc svoje vlastenecké povinnosti, sadli pokrytým pokynom ľudárov na lep, a ako by v mene rodu slovenského založili, pravda len na papieri, anebožto pri pohároch v Prahe: «Jednotu česko-slovenskú.» No nech by sa boli bratrickovali pri peňavých pohároch plzeňského, neboli by tým škodili ani sebe, ani nám, veď sa i viac pošetilostí na svete postáva, ale títo páni nezostali pri tom, lež túto myšlienku chcú skutočne aj do života uviesť. Slovenský Bismark a Moltke páni: Karol Salva a Gustáv Augustíni tým cieľom rozvili zástavu v Ružomberku a vydali prvé číslo česko-slovenského listu pod názvom: «Slovenské Listy.»

Česko-slovenská jednota vytkla si síce za cieľ sjednotenie Slovákov s Čechmi v jednej reči, samo sebou sa rozumie, že českej. No na počiatku boja títo noví «vodcovia» neosmelili sa ešte novoslovenskou, tedy českou rečou písať, to si nechali na pozdejšie, preto len pekne po slovensky začali svojim snahám cestu kliesniť tým, že len s kroka na krok a so široko-ďalekým okolokovaním hľadajú sa priblížiť do lona politického vykúpenia (?) do lona hraníc neznajúcich Čechov. Zaoberajú sa s polikou slovanských národov, doslovne ale hovoria, že hlavný zreteľ budú obracať na «najbližších nám — vraj — bratov» Čechov.

S touto osobnou chůfkou pána Salvu a Augustíniho sa nebudeme veľmi zaoberať, je ona primalicherná. Slováci o mnoho väčšmi milujú svoju ľubozvučnú reč, než žeby ju s «copak»-ovou češtinou zamenili, a takéto zamenenie ztrpeli. Deva slovenská svoje [k srdcu hovoriace trávnicie nepredá za česko-nemecké polky a valcery, a statočný Slovák, verný tisícročnému smýšľaniu svojich predkov má a mať bude bratov vo vlasti, nepotrebuje hľadať si rodinu v cudzine, ktorá i tak len vtedy sa mu ponúka, keď mieni jeho pomoc použiť.

Rozhodne ale odmietnuť musíme mnohé tvrdenia, ktoré si pán Gustáv Augustíni najskôr počas svojho účinkovania pri rumunskej «Tribune» nadobudnul, že totižto «oproti národnosťam, menovite oproti Slovákom, tam hore — rozumie sa pri vláde, — teraz nám nepriateľskejší smer panuje, nežli panoval pod samým Tiszom.» Nuž proti nepriateľskému smeru sa ohradzujeme, a

my ho ani nevidíme, ale vidíme iné a povieme Augustínimu, čo? Vidíme, že Slováci majú priateľov a nepriateľov. Priateľmi sú im tí, ktorí im nimi od tisíc rokov boli a s ktorými toľké stáročia v najlepšej shode žili i žiť môžu po všetky veky. Nepriatelia sú ale tí, ktorí ich proti prirodzeným ich spojencom a bratom huckajú, a snažia sa ich od týchže odtrhnúť. Vidíme ďalej, že tak priateľský smer oproti Slovákom nikdy nepanoval hore, ako panuje dnes, len sa musia Slováci plnením svojich najsvätejších povinností, tak ako to už dávne veky robili, toho hodnými a zaslúženými stať. A Slováci v celosti svojej to aj robia a neminie ich telesný a duševný zveladok napriek protivným námahám výstredníkov. Lebo čo chcú títo? Predpokladajme, že skutočné dobro slovenského ľudu. Či ale používajú k tomu cieľu primerané prostriedky? Rozhodne nie. Sú oni ako rozmazané, zle vychované, nezbedné deti, ktoré krikom, lomom, hádzaním sa na zem, plačom a hrubým urázaním vynútiť si chcú pri dobrých veciach aj veci záhubné a škodlivé. Pravda záhubnosť a škodlivosť mnohých svojich požiadavôk snáď ani nie sú vstave pochopí, i bo veď sotva aj rozmýšľajú o tom. Oni len chcú byť nespokojnými na každý spôsob, lebo veď vzbudzovaním tejto nespokojnosti udržiavajú sa a stavajú si domy z mozol'ov zavedených. Ktorý rozumný rodič ale dá si vynútiť ústupky nezbednému dieťaťu? Žiaden, bo kto to urobí, ten nie je rodičom, lež otrokom dieťaťa. Chovajte sa proti matke vlasti po detinsky, slušne, mravne a zákonne, a ona potom postará sa o svoje zdarné dieťky.

Dajte nám pokoj s Čechmi, nám za spojencov dosť sú bratia Maďari, s tými tvoríme nerozlučný spolok, s tými žijeme i mreme.

Vy sa ustavične žalujete, že sa tak často spomína u nás mátoha panslavizmu. Ruku na srdce, a uznať musíte, že sa veru tak často nehovorí o panslavisme, jako často vy tárate do sveta o nepriateľstve Maďarov oproti Slovákom. Dokážte len jedným skutkom, že sú bratia Maďari nepriateľmi Slovákom, a potom vám všetky vaše tvrdenia uveríme, nie tak sa má ale vec s panslavizmom. To nikto nemôže odtajiť, že istí Slováci, jaknáhle sa niečo deje v nejakom slovanskom štáte, na pr. v Česku, v Rusku atď. už ta idú, a tam skladajú ponosy na ukrutnosti, jaké tu doma páchajú vraj Maďari proti Slovákom. Na takýchto sjazdoch slovanských turčiansko-sväto-martinskí panslávi vždy berú účasť čo udajní vyslanci národa slovenského a tam potom uisťujú celý slovanský svet, že srdce Slovákov bije len za jednotu slovanských národov.

Kto kedy počul biť srdce Slovákov za jednotu s Rusmi alebo Čechmi? Veru nikto. Naši

bratia Slováci nazývajú v láske s bratmi Maďarmi a ani vo sne im nezídu na rozum bratrickovať sa s Rusmi alebo Čechmi, ktorých i tak len «copak»-mi volajú. Nuž či takéto natíkané bratrickovanie sa s cudzími národami nenie panslavizmus? Dobré bude, keď už raz prestaneme za hranicami našej vlasti hľadať bratov, máme ich tu doma, a to dobrých, ktorí nás nechú olupovať o našu materinskú reč, jako by to radi urobili Česi.

Slovo k rodákom.

«Krešťan» osobný časopis pátra Lepsényiho slavnostne mlčí o sláve svojho majiteľa, otecka Lepsényiho, ktorej sa mu dostalo pri porotnom pojednávaní pravoty oproti Gašparovi Zarándy. Čitatelia «Krešťana» ukrivdení budú; a preto aby sa to nestalo, povedzte im to vy, aby poznali dobrodincu svojho, ktorý i česť svoju, svedomie svoje ta dá, aby im len v «Krešťanovi» čím párikovanejšie články nastolil mohol. Páči sa párikovi tomu brízgať a špintať — na všetko a každého, kto sa mu do jeho jarma nepostaví, kto jemu a jeho zámerom nerobuje: ale pomluvač a utrhač na cti nemá smelosti za výpovede a tvrdenia svoje zastať si, ukryje sa za iného, ktorého si peniazmi kúpi, aby na seba vzal to, čo páter Lepsényi spáchal. Dokázalo sa to všetko verejne pred porotným súdom. Dosvedčilo sa, že páter luhal, podvody prevádzal, a preto súd neveriac jeho výpovediam, nepripustil ho ku prísaha, nedopustil znevážiť svätú prísahu a povážte si teraz, čo je to za kňaza a aký je to ablegát, ktorého súd za nesúceho uzná, aby prisahal? — A tento chce vyučovať a vodiť ľud slovenský! Tento sa vás opovažuje odvádzať od vašich vyskúsených vodcov a priateľov? Rojko tiež špince, ale pod svojím menom, on snáď ani nevie, že hreší, no páter Lepsényi popredku vie, že trestu hodnú vec pácha, preto sa popredku stará, ako by sa od pokuty čo aj zas novým hriechom oslobodil. A to je ten otec „ľudovou“ falošne menovanej strany. Keď je otec taký, môžete si myslieť, aká je to familia. Ak by vám nič nebolo posiaľ oči otvorilo, toto nech vám ich vykole. Lebo nielen Lepsényi, i ostatní to tak robia. Špintať, osočovať, ohovárať, brojiť, buríť to vedia, ale opatrne sa schovávajú za druhých. Skutočne na hanbu nám to slúži, že sú to naši spoluobčania, a posmech je to, že sa takíto ľudia opovážia ešte počestným ľuďom a úcty hodným politickým stranám lekcie dávať, a ich skutky kritizovať, a tiež pred svetom na posmech stavať. Akýsi Lepsényimu podobný páter v «Alkotmányi» zo dňa 20-ho novembra rozhadzuje sa, že liberalna strana odstránila prísahu, že na miesto tej uviedla osved-

čenie sa. Že je to lož a klam, to vie každý, ale čo pomôže i tá svätá kresťanská prísaha, keď najdu sa takí, ktorým ju dať nemožno. — «Krešťan» ešte i teraz bezočate tvrdí, že krajinský snem doniesol zákon o beznáboženstve a akýmsi jedovatým orieškom liberalismu menuje slobodu beznáboženstva. Nuž toto je zas len lož, pokrytiským modzgom ľudárskeho nesvedomca vymyslená. Beznáboženstvo uviedli a pestovali takí kňazia, ktorí neplnili svoje povinnosti; nevynaučovali ľud vo viere, nestarali sa o jeho výchovu a dušné spasenie: ale na miesto toho kvaterkovali, fajčili a karty hrali, alebo, ako najnovšie, opustili lary a šli politisovať. Lebo keď môžu ľudia rátať sa a prislúchať či ku katolíckemu, či evanjelickému alebo akémukoľvek vierovyznaniu bez toho aby boli nábožnými, aby poznali a mali náboženstvo. Naproti tomu nemusejú sa ani k jednej ani k druhej konfessii prihlasovať, a môžu byť tí najnábožnejší, a mať v srdci svojom náboženstvo. Ba práve ten je skutočne nábožný, ktorý má v duši a v srdci náboženstvo, a nie ten, ktorý ho len na jazyku nosí a len na odív vystavuje. Vedia to dobre i ľudári, a predsa ľžive roztrubujú, že Uhorsko zákonom ustálilo beznáboženstvo. Klamú, klamú ten lepšiu starosť zasluhujúci ľud náš, a málo je takých, ktorí by ľud osvietili, vyučili a na dobrú cestu prinavrátili. Rodáci moji, starajte sa o svojich zavedených, osuđených, klamaných spolubratov, a vysvetľujte im neunavene pravdu, nielen ku zachráneniu týchto, ale aj ku zachráneniu dobrého mena vlasti našej. Lebo o očernenie toho sa mnohí pokúsajú. Deň čo deň vychodia odrodilé časopisy, ktoré ustavične špinu kydajú na všetko čo je krajinské, ba máme dosť takých «vlastencov» (?), ktorí to aj v cudzozemských časopisoch robia. Každý počestný človek zhrozí sa nad takou spustlosťou, keď vlastné dieťa na matku svoju, keď občan na vlast svoju hanu hádže, keď ju nehaneblive ohovára. Áno každý sa pozostaví nad takýmto mrským skutkom, a len ľudári sa vedia tomuto tešiť. Ťažko je i len uveriť s akou radosťou, s akou obľubou spomína «Krešťan», že hľa aj Gabriel Ugron bývalý ablegát pred dopisovateľom novín «Dziennik Polski» ako mrzko sa vyslovil o sneme uhorskom. Ako sa teší tomu, že hľa ako neslušne píšu o nás i v cudzozemských novinách, zabúda [ale, že nie cudzozemci nás posudzujú a falošne, ale že vlastní spoluobčania to robia doma i v cudzozemsku. Nech ich to ctí, my a s nami i ľud slovenský opovrhujeme nimi. Od takých, ktorí zneužívajú, nadožívajú vieru; ktorým pre nespolahivosť, ľachtikárstvo a podvod ani prísahy dať nemožno; ktorí krem svojich vačkov a žalúdkov iného nič neznajú; ktorí nedbajú, čo i svet zahynie, nech len oni osov z toho majú: od takých nás nič

neprekvapí: od takých všetko očakávať možno. Menovite ale násilie. Ano násilne prinútiť by chceli všetkých, aby sa im podrobili. Kto to ale neurobí, ten je ztratený a zatracený. Ako chválili Apponyiho, keď jásberéňsku svoju reč povedal, a dnes, keď sa násilenstvu prehnaného gr. Ferdinanda Zichyho na kongresse nepodriadil, ale ako rozumný a svedomitý muž svoje presvedčenie nasledoval: už im je apostatom, odpadlíkom od viery. Morálni mužovia ako páter Lepsényi vyárendovali a do vylučného vlastníctva si vzali vlasť, vieru, Boha, i peklo. Drzá, neočatá to čata výstredníkov, od ktorej nech pán Boh čím skôr oslobodí drahú vlasť našu.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Z Rakúska. V Rakúsku nastúpil obrat asice k lepšiemu. Kráľ vyzdvihol zasadnutia ríšskej rady na neistý čas; ministerský predseda gróf Badeni zažakoval a kráľ prijal zažakovanie. Tieto udalosti napravily politické pomery v Rakúsku natoľko, že dnes už možno hovoriť o tom, že v Rakúsku nastúpily zase riadne pomery. Udalosti vyvinuly sa nasledovne:

V minulom čísle boli sme v krátkosti opisali stredkové zasadnutie ríšskej rady, keď vyslanci začali pojednávať návrh zákona o provisoriume.

Nasledujúceho dňa to jest vo štvrtok 25-ho novembra vydržovala ríšska rada zase zasadnutie. Vyslanci sa zase bili, iné sa ani nedalo očakávať pri tak rozohneých myslach, jaké panujú medzi rakúskymi vylancami. Na tomto zasadnutí gróf Falkenhayn, aby umožnil riadne zasedania ríšskej rady, zadal návrh, aby sa predsedovi dalo to právo, že keď niektorého vyslanca pre rušenie pokoja dvakrát napomenul, má ho právo vytvoríť z 3 zasedaní a keď k tomu väčšina prívolí, môže ho vytvoríť aj z 50 zasadnutí, pričom mu odoberie diurna. Taktiež splnomocňuje sa predseda, že má právo pýtať od vlády brannú moc.

Kým gróf Falkenhayn hovoril, odporúčajúc tento návrh k prijatiu, bol v sneme strašný krik, hrozné nádavky sypaly sa ako krupobitie na vládu a na predsedu ríšskej rady.

Predseda snemovne nariadil hlasovanie a tu väčšina povstala, načo predseda vyhlásil, že je návrh prijatý. Po prijatí vypukla všeobecná bitka, vyslanci sa strelali a vyliepali si zaucha. Predseda, ktorému sa tiež dostalo pár buchnátov, vidiac že je pojednávanie nemožné, zavrel zasadnutie. Toto násilenské pokračovanie predsedu ríšskej rady rozhorčilo opozíciu natoľko, že sa rozhodly, že budú boj viesť do nekonečna. Za takýchto okolností zasadli vyslanci v piatok 26-ho novembra k zasadnutiu. Ledva že predseda Abrahamovicz otvoril zasadnutie, ztrhol sa pekelný krik. Nemci sa pre-

bili k predsedovi a vyliepili mu pár zaúch. Keď predseda po tomto ušiel zo siene, chlpili sa Nemci s Čechmi; asi 50 vyslancov bilo sa vzájomne. Keď bitka ešte trvala, prišiel predseda zase do siene a po dvojnásobnom napomenutí dal 13 vyslancov od policistov vyviešť zo siene. Niektorí vyslanci hrízli a kopali policistov, keď ich títo chytili a na pleciah vyhodili von. K vyhodeniu vyslanca Dašinského bolo potrebné 20 policajtov. Že jako to vlastne vyzeralo v snemovni v piatok, to sa nedá opísať, to si musí každý domyslieť.

Predseda zakľúčil zasadnutie.

V piatok udaly sa už aj po uliciach Viedne výtržnosti. Ľud oslavoval vyhodeneých vyslancov a demonštroval proti ministerskému predsedovi grófovi Badenimu. Viac ľudí bolo zatknuté.

Vláda dala aj v sobotu vydržiať zasadnutie ríšskej rady. Toto zasadnutie bolo práve také, jaké bolo piatkové. Vyslanci sa bili, predseda dal jedno za druhým opozicionálnych vyslancov vyhadzovať. Zasadnutie bolo bez výsledku zakľúčené.

V sobotu byly už veľké demonštrácie po uliciach Viedne. Večer sišlo sa viac tisíc robotníkov, ktorí tiahli ulicami a volali: *Dolu s Badenim!* Policia rozobáhala robotníkov, pričom bolo viac ranených, asice jak robotníkov, tak aj policajtov. Aj vojsko vyrukovalo a držalo obsadené zvlášte ministeria a hlavne byt ministerského predsedu grófa Badeniho.

V nedeľu rano vrelo v celej Viedni a bolo sa čo obávať, že povstanú také nepokoje a výtržnosti, že vojsko bude prinútené do obecnstva strieľať. Kráľ ale jedným tahom pera utišil obyvateľstvo Viedne.

V nedeľu pred obedom doniesol úradný časopis rozhodnutie kráľovo, ktorým zasedenia ríšskej rady na neistý čas vyzdvihuje. Po poludní rozniesol sa chýr, že gróf Badeni zažakoval, a že kráľ prijal podakovanie. Toto podakovanie sa veľmi uspokojive účinkovalo na rozčulené mysle obecnstva, takže večer bolo už po uliciach Viedne pomerne ticho.

Kráľ poveril zostavením novej vlády baróna Gautscha, dosavádneho ministra výučby. — Gautsch je obľúbená osoba a tak je výhľad, že Nemci teraz už upustia od obštrukcie a prijmu návrh zákona o provisoriume, čím aspoň na istý čas pomery zase prídu do riadnej koľaje.

Politické rozpoloženie. S pádom rakúskeho ministerského predsedu grófa Badenim, o ktorom sa bližšie zmienujeme v správach podaných o Rakúsku, začína sa politické rozpoloženie čistiť. Putá nášmu politickému životu a prúdu kládly rakúske rozorvané pomery. Náš parlament už dávno prijal návrh zákona o predĺžení na jeden rok vyrovnania s Rakúskom, návrh tento leží na stole kráľa cieľom sankcionovania. V smysle 12-ho zákona z r. 1867-ho, znejúceho o vyrovaní, všetky predlohy vzťahujúce sa na vyrovanie musia byť jak u nás, tak aj v Rakúsku konštitucionálnou cestou prijaté. Jaknáhle by predĺženie vyrovnania nebolo v Rakúsku konštitucionálne prijaté, Uhorsko bude mať právo samostatne

zariadiť záležitosti, ktoré boli dosiaľ v porozumení s Rakúskom rozhodnuté.

Následkom rozorvaných parlamentárnych pomerov v Rakúsku, naša vláda musela nečinne čakať, či rakúsky parlament prime návrh zákona o vyrovnaní, alebo nie. Dlhو sa nevedelo nič istého, ba istejšie sa dalo nato rátať, že opposícia povedie obštrukciu až do konca roka a tak prekazi prijatie návrhu o provisoriume. Dnes sa tieto pomery zmenily asice prajnejšie. Gróf Badeni odstúpil a miesto jeho zaujal barón Gautsch, ktorý je u Nemcov obľúbeným. Táto zmena v osobe znamená zároveň aj zmenu v politike. Grófa Badeniho nanajvýš nenávideli Nemci a pod ním by neboli prijali žiadaný návrh o provisoriume. Barónovi Gautschovi pravdepodobne odhlasujú Nemci provisorium, čím prijde parlamentárna činnosť v obúch poloviciah monarchie zase do riadnej koľaje.

Náš parlament bude 6-ho decembra vydržiavať zasadnutie, na ktorom ministerský predseda barón Bánffy podá zprávu o politickom rozpoležení. Do pondelku bude sa s istotou vedieť, či opposícia v rakúskom parlamente upustí od obštrukcie, a prijme návrh o provisoriume, alebo či aj naďalej bude bojovať proti tomuto návrhu. Ďalšie kroky našej vlády závisia od tohoto.

Opposície nášho snemu chovajú sa dosiaľ dost chladnokrevne, všetky opposície sú toho náhľadu, že treba vyčkať, jako sa vyvinú pomery v Rakúsku a dľa toho sa budú riadiť. Niektorí členovia neodvislej strany radi by terajšie zamotané pomery Rakúska využívať v prospech neodvislosti Uhorska a agitujú zato, aby sa Uhorsko celkom odtrhlo od Rakúska. Títo hlásatelia úplného odtrhnutia sa Uhorska od Rakúska v širokom obecnstve ale nenachádzajú privrzcencov a tak ani mnoho neškodia.

Náš ministerský predseda mešká teraz zväčša vo Viedni, kde ho kráľ viackrát prijal na výsluchu.

Krajinský rozpočet. Delegácie o krátky čas dokončia svoju prácu a tak ustália výdavky spoločných ministerstiev. Jaknáhle budú tieto výdavky ustálené, krajinský rozpočet môže vláda snemu zadať. Jako počet toto sa stane v najbližších dňoch.

V rozpočte ministerstva orby medzi riadnymi výdavkami nachádza sa jedna nová položka. Asice minister Darányi vzal do rozpočtu 150.000 zlatých na podporu robotníckych spolkov a družstiev, na odmeny pre zaslúžených robotníkov, na rozširovanie užitočných spisov pre robotníkov, jedným slovom týchto 150 tisíc zlatých má byť obrátené na hmotné a duševné pozdvíženie poľno-hospodárskych robotníkov. Minister orby zasluhuje za toto skutočne chválu a uznanie.

Nepokoje v Prahe. V Prahe, hlavnom meste Česka udaly v stredu krvavé nepokoje. České obyvatelstvo mesta napadlo sklepy a domy nemeckých obyvatelov zvlášte ale židov. Viac sklepov bolo vyrabované. Aj verejné nemecké budovy šturmovala luza. Vojsko bolo prinútené medzi ľuďmi strieľať. Výtrznosti udaly sa aj po iných mestách Česka.

Nový gubernátor mesta Fiume. Kráľ vymenoval za gubernátora do Fiume grófa Ladislava Szapáryho. Nový gubernátor je mladý chlap, iba 33 rokov starý. Bol už dvakrát za vyslanca zvolený; predtým slúžil pri veľvyslanectve v Londýne.

Návrh zákona o sriadení právnych pomerov medzi hospodármi a poľnými robotníkmi.

Čo znamená sriadenie právnych pomerov medzi hospodármi a poľnými robotníkmi cestou zákona, vie prave posúdiť len ten, kto zná terajšiu nesriadenosť práva medzi hospodárom a robotníkom. Nutno vyznať, že v tomto ohľade sme veľmi zaostali a pri najmenej bádke hospodára s robotníkom nastal vždy skoro ten najväčší zmatok, lebo nebolo zákona, na základe ktorého by si bol mohol jak hospodár tak i robotník svoje právo zachrániť.

Prizrieme že sa veci bližšie a hneď uvidíme nesriadenosť právnych pomerov medzi gazdom a robotníkom. Hospodár, ktorý má počas žatvy mnoho práce, píše alebo osobne zajde do takej obce, v ktorej bývajú poľní robotníci a tam si najme ku žatve toľko ľudí, koľko potrebuje. Ohľadom pláce, výžinku, mzdy dohodne sa slovom a s tým je vec vybavená. Keď odišiel, príde do obce druhý gazda, sľúbi viac pláce a robotníci sa zjednú s týmto, lebo majú výhľad na väčší zárobok a keď nastala žatva, nechajú toho prvého ako sa hovorí „v biate.“ Ten prvý gazda má z toho škodu, lebo počítal na robotníkov, ktorí nepišli a potom len s veľkými ťažkosťami a preplácaním robotníkov sožal svoju úrodu. Či sa má po žatve ešte pravotiť s tými, ktorí ho nečestne opustili, aby si narobil ešte viac trov a potom veď nemal s nimi smluvy písomnej a tak výsledok pravoty je tým pochybnejší.

Veźmeme teraz na príklad toho druhého gazdu, ktorý sľúbil robotníkom väčšiu plácu. Tomuto gazdovi vypadla úroda horšie ako si to prepokladal a len teraz pri žatve vidí, že robotníkom sľúbil viac, než to jeho osov dovoľuje. Čo urobí? Urobí tak ako to už dľa svedoctva súdnych protokolov iní urobili. Nedá robotníkom ten a taký plat, jaký im pri prenájme sľúbil. Robotníci idú k vrchnosti, ako sa to veľmi často stáva, ale nemajú nič čierneho na bielom a zo samých „povedal“ a „povedal“ vrchnosť sa nevyzná a záležitosť obyčajne býva vybavená tak, že ani gazda ani robotník nemá z toho osuhu.

Podme ďalej. Tohoto roku počas žatvy na Dolnej zemi udalo sa na viac miestach, že zjednaní robotníci stali do práce, zrno dozrelo a čakalo aby ho uložili do vriec. Tu kosci, vidiac že jestli zbožie ešte pár dní ostane na koreni vyjde na nivoč, zapichli kosisko do zeme a prekvapenému gazdovi riekli, že ani len nezatnú kosou, pokým im miesto vyjednanej každej desiatej alebo jedonástej merice nedá siedmu alebo ôsmu mericu z čistej úrody. Rozumie sa, že hospodár, ak si len nevedel stro-

jami alebo inak spomôcť a vôbec nechcel jedným razom vyjsť na nivoč, prinútený bol takýmto nečestným spôsobom vynúteným požiadavkám robotníkov vyhovieť a že mal následkom tohto z celej žatvy škodu, je na bielom dni. Veď ako žeby mohol taký hospodár, ktorý dá každú siedmu alebo ôsmu mericu robotníkom, vyžiť zo svojich zemí, keď z tých šesť sedmín alebo sedem osemín úrody, teda z takéhoto svojho dôchodku musí sa postarať o obrobe- nie poľa, o zrno na siatie a krem toho musí platiť daň, assekuráciu, udržiavať čelad a statok ku práci, kde sú krom toho ešte výdavky na jeho rodinu a interesity toho kapitálu, ktoré by mu boly peniaze za role doniesly, keď by tieže jednoducho bol uložil v sporiteľni?

Týmto nezdravým pomerom, ktoré sa posledne zhu- sta začaly objavovať v našom poľnohospodárskom živote, chce minister orby Ignác Darányi urobiť koniec tým hore menovaným návrhom, ktorý podal minulého týždňa uhor- skej snemovni.

V návrhu v prvom rade postarano je o to, aby každý poľný robotník (na domácu čelad sa návrh nevzťahuje) opatrený bol legitimáciou, ktorú žiadnemu robotníkovi nemožno odopreť. Túto legitimáciu vystaví *zdarma* a bez štempia predstavenstvo tej obce, v ktorej robotník býva. Čo sa týka smlúv medzi hospodárom a poľnými robot- níkmi, tieto sa budú uzavierať pred predstavenstvom tej obce, z ktorej si hospodár berie robotníkov; túto smluvu, písomnú, predstavenstvo potvrdí a žiadna iná smluva platnosti nemá. V smluve musí byť dopodrobna udano, jakú prácu majú robotníci vykonať a jakú mzdu dostanú za to od gazdu. Presne musí byť udano koľko jutár pše- nice, raže, jačmeňa atď. majú skosiť, koľko krízov vy- mlátiť, slovom každá práca musí byť v smluve vypoči- taná. Podobne dopodrobna musí byť v smluve zaznačená pláca robotníkov asíce koľko dostanú v hotovosti, koľko v zboží a jakom, (váha zbožia musí byť udaná) a koľko v iných prírodninách. Ktorá práca nebude v smluve poznačená, tú robotníci nemusia vykonať a takú mzdu, jaká bola v smluve zaznačená, dostanú i vtedy, keď by zbožie ani toľko nepodsypalo, rozumie sa v tomto páde v peniazoch.

Smluvu vypovedať môže hospodár, keď robotník napadol život jeho a jeho príbuzných, v protivnom páde má to právo aj robotník, ďalej keď daktorý z robotníkov ostatných búri ku zastaveniu práce, alebo sú robotníci pre trestný skutok hľadani.

Kto ale smluvu prestúpi, či je to hospodár a či robotník, ten bude prísne trestaný. Keď by robotníci bez podstatnej príčiny zrušili smluvu, hlavný slúžny má právo ich ku práci zbrannou mocou prinútiť; jestli ale nepracujú, môže ich odsúdiť na 60 dní do väzenia.

Zvláštnou prísnosťou tresce návrh tých, ktorí budú svádzať robotníkov a tých, ktorí svoje legitimacie zalo- žia. Takýchto tresce mimo 15 dní zavretia peňazitou po- kutou, ktorá môže siahať až po 600 korún. Pokutovaný bude i ten hospodár, ktorý mzdu robotníkov vypláca opojnými nápojmi, poukázkami, alebo tak zvanými

„Janči bankovkami“ a ktorý robotníkov núti, aby na tom alebo inom mieste kupovali svoje potrebnosti.

Vážne sú v návrhu aj tie poriadky, ktoré smerujú ku zamedzeniu strajku. Buričia, popudzovatelia budú prísne trestaní a neminú trestu ani tí, ktorí budú vy- smievať, urážať a vyhrážať sa pracujúcim robotníkom.

Skutočne podanie takéhoto návrhu bolo už na čase a uzatvarajúc z tej búrlivej pochvaly, ktorou bol minister orby obsypaný pri podaní návrhu, ľahko sa dá predpo- kladať, že sa z návrhu stane čím skôr zákon a tým si minister orby Darányi opäť rozmnožil o jednu tie svoje početné zásluhy, ktoré si dosavád nadobudnul okolo sriaďovania našich poľnohospodárskych pomerov.

DOPISY.

Dolný Liptov, na Ondreja.

Slavná Redakcia!

Práve dnes je tomu rok, čo som v mojom dopise prisľúbil, že aspoň najmenej raz do roka sdelim jedno- druhé, čo sa okolo nás deje. Na žiaden pád nechcem byť taký ako Lepsényi, lebo človek je vraj do tých čias človekom, dokiaľ sľub svoj zadrží. Čo raz vypustíš z úst, to už viac nelapíš. Za svoje ale slovo vždy musí človek stáť a nikdy nehľadať zadné dverká, ktorými by vybehol. Musí to byť ale aj pekný človek ten pán Lepsényi, to skutočne aj dokázal pri poslednej pravote pred porotou. Pravda je, že ľahko mu je najst si niekoho, kto vezme zodpovednosť za článok ním písaný, keď mu chudoba peňazí naskladala, ako martýrovi za vieru.

Jako som bol svojho času sdelil, istá nemecká spo- ločnosť chcela vziať do prenájmu vrch „Mních,“ a chcela tam postaviť vápenicu. Jako počul, nebude z celej veci nič, lebo keď už mal byť kontrakt podpísaný, nevedeli sa dohodnúť ohľadom miesta, kde by mala byť vápe- nica postavená a tak náš „Mních“ zostane aj naďalej neporušeným. Veľká škoda je, že Nemci nezaložili tuná tú vápenicu, boli by sme prišli aspoň k zárobku, kdežto teraz nám zuby na prázdno kleply.

Ružomberčanov požehnal Pán Boh kaplánom, o ktorom možno povedať, že vajce chce byť múdrejšie ako kura. Teraz sú kapláni múdrejší než farári. Ešte sa ti len vykotúla z vajca, vlastne ledva vyjde zo seminára a už taký politik, že ho ani za oceánom nenajdeš. Bri- zga na každého, kto nesmýšľa ľudársky. Teraz majú aj páni Ružomberčania takého mudráka. Keď pán Šipoš, garbiar a majiteľ viac domov a pozemkov prišiel k pre- svedčeniu, že tá cesta, po ktorej začal ísť s ľudarmi, nenie dobrá, a obrátil im chrbát, začal tento kaplánik krik robiť, že vraj pána Šipoša bude na zodpovednosť brat. Pán Šipoš mu odpovedal hneď, že sa on ľahko zodpovie i pred Pánom Bohom i pred svetom, ale on ako sa zodpovie z toho, čo urobil v zatvorenej izbe? Hľa, kto čo hľadá, vždy to najde.

Ešte jednu novinku vám poviem pán redaktor. V Ružomberku počaly vychodiť nové novinky pod menom „Slovenské Listy“ koncom tohto mesiaca. V programme stojí, že vraj sa spojili katolíci s luteránmi. Veríte vy tomu? Však nie.

Ľuď je spojený stá a stá rokov, ale kňazia kato- lícki sa s luteránmi nikdy nespoja, to ja, ako už viac

starší než mladší, luteránom zaprorokujem. Katolícki mnísi, jezuiti, farári nikdy nebudú a ani neboli vaši úprimní priatelia, boli a budú vždy najväčší nepriatelia luteránov, čoho už ne jeden dôkaz máte. Hej pánovia! „Kto ľahko verí, ľahko oklamáný býva.“ Len si prečítajte dejepis cirkve evanjelickej, budete vidieť, akí priatelia sú vám.

Ondrej Mních.

Od Vahu.

Milý pán redaktor!

Neviem, či týchto mojich pár riadkov príde dost zavčasu, aby mohli byť uverejnené v najbližšom čísle. Ponáhľam sa verejnosti podať, čo za cit vzbudil vo mne článok „Hanba a posmech“, ktorý odokryl špatné chovanie sa pátra Lepsényiho, redaktora „Kreštana“.

Že páter Lepsényi a jeho spoločníci sú bezohľadní, nešetní ľudia, to sme my už dávno vedeli. Veď kto číta „Kreštana“, keby nevedel, že redaktorom tohoto časopisu je katolícky kňaz, ten by sa musel nazdať, že redaktorom je nejaký z bakoňských hôr pochodiaci zbojník, osobnú česť ani ten by nebol vstave väčšmi urážať a napádať, než ako to robia pán Lepsényi a jeho spolupracovníci. Vyberanejšie výrazy od tých, jaké upotrebuje „Kreštan“ proti každému, kto je proti ľudovej strane, počuť teraz iba v rakúskom parlamente, kde si vyslanci nielen do svíň, do ožranov, podliakov atď. nadávajú, lež sa aj statočne pobijú. Od toho, čo sa robí v rakúskom parlamente s osklivosťou sa odvracia každý slušný človek, od „Kreštana“ pravdepodobne bude teraz už tiež každý človek utekať.

Jako som povedal, navykli sme na to, že „Kreštan“ zákernicky napáda česť statočných ľudí, boli by sme ale očakávali, aby ten veľiký víťaz, ktorý má dost smelosti česť každého politického nepriateľa napádať, mal aj k tomu dost smelosti, žeby sa postavil pred súd a povedal: „tu som, ja som písal ten článok, v ktorom som napadol kráľovské fískaláty; čo som hovoril o kr. fískaloch, to viem aj dokázať, a jak nedokážem, tak budem mať smelosť zaslúžený trest si odsedeť.“ — Hja, lenže takto robia len lúpežníci, ktorí s tváre do tváre stoja pred tým koho chcú napadnúť, „Kreštan“ napáda a uráža len z kúta a keď sa ho kráľovský súd spýta: ktorý že je to z vás ten víťaz, ktorý mal dost smelosti napadnúť česť kráľovských fískusov? — Vtedy je po smelosti pána Lepsényiho, vtedy už zadá u súdu celkom nevinného, ktorého by rád dal miesto seba zavreť.

A túto hru neprevádzal po prvý raz pán Lepsényi. Udal on už raz za pisateľa obžalovaného článku jedného šusterského tovaryša, ktorého porota preto oslobodila, lebo sa dokázalo o ňom, že je natoľko slabých duševných schopností, že nemohol obžalovaný článok napísať. Po druhý raz udal za pôvodu jedného mladého študentíka, ktorého porota tiež oslobodila, lebo videla, že on nepísal článok. Tedy obidva razy udal Lepsényi nepravé osoby a tak si zachránil svoju vlastnú kožu. Že či je toto pokračovanie čestné, to je iná otázka.

A posledne udal za pisateľa jedného novinkára, ktorý zprvu aj na seba vzal, že písal článok, neskoršie pri pojednávaní ale tajil, že on písal otázný článok. No dostal sa do klepca. Porotci videli, že ich Lepsényi spolu so Zarándym chcel oklamať a zákon obísť, aby tak ušli trestu, preto porotci uznali za vinného Zarándyho, ktorý bol na 3-mesačný žalár odsúdený.

Veru u nás všeliak krúčia ľudia hlavami. Páter Lepsényi by sa bol opovážil súdu cigániť? To im nejde do hlavy. Nuž ale veď sám soznal, že cigánil, tak je tedy pravda. Tedy Lepsényi, ktorý každého tak neše-

trne napáda vo svojom časopise, cigáni! Toto krútenie hlavami znamená vytriezvenie.

Tento skutok Lepsényiho pochoval ľudovú stranu. Ľudári sa teraz už hanbia aj len ukázať verejne, to ich veľmi škrie, že kráľovský súd nedovolil prisahať Lepsényimu, lebo ho nedržal za dost spoľahlivého.

Vedel som ja to, že celá ľudová strana takýto škaredý koniec vezme. Milí rodáci moji, nehanbite sa! Zaviedli vás, a vy ste dost ľahkoverne sadli na lep. Teraz ale keď už vidíte, čo je to za človeka, ktorý vás v „Kreštane“ poučuje, keď vidíte, že redaktor tohoto časopisu, ešte len aj pred kráľovským súdom cigáni, zapľujte na tento časopis a odvrhnite sa od tej strany, ktorej časopis ten slúži, to jest, odvrhnite sa od ľudovej a buďte zase liberáli, jako ste boli aj dosiaľ.

Toľko na pochytre. Budúčne viac. *Vlastenec.*

Bakabanya (Pukanec).

Mnohovážny Pán Redaktor!

Beriem aj ja pero do ruky, aby som niečo sdělil svetu o našej „veľkej obci.“

Známa vec je, že sa medzi spoločnosťou ľudskou nachádza jedna trieda, ktorá si zvykla osvietenosť výlučne pre seba osobovať, druhých ale usiluje sa dľa možnosti v slepote a v tme držať, aby títo tak ich táraniny za sväté písmo držali. Medzi týchto patria niektorí kňazia, známi to vodcovia „ľudárov“ a „panslávov.“ Títo kňazia sa tak ďaleko zabúdajú, že sa opovážia každého, s nimi nedržiaceho občana a cirkevníka s kančfa za neznaboha, klamára, čerta atď. vyhlasovať.

Medzi takýchto vrúcnych sluhov Pána patrí aj farár našej obce. Jeho osoba je ďaleko známa, lebo on rozširuje bratstvo, lásku a svornosť, pritom aj pokoj a jednotu, ale len panslávsku. Raz už bol spravil, že cez celú kázeň kázal o pokoji, po kázni ale hrýzol všetkých, ktorí nesúhlasia s panslávsko-cirkevnou školou. Ešte aj do „Cirkevných Listov“ bol opísal dvaročný boj, hovoriac, že dve tretiny terajšieho predstavenstva obce hotoví sú volať: tento snah je čierny, jestli to zavolá notár; pritom ale zabudol povedať, že takto vlastne robia panslávci, lebo keď z nich jeden povie niečo, ostatní potom nato prisvedčia.

A teraz by tento pán farár hory-doly váľal na nášho veľazaslúženého notára pána Juliusa Cziglana, a to len zato, že tak netancuje, ako mu on a jeho súdruhovia hrajú. On sa namáha, aby cirkevné školy byly zoštatnené, a to len preto robí, aby udusil tú nevlasteckú búrlivú bandu. Farár ale kričí, že notár chce len cirkev udusiť a zničiť, bo že len neznaboh môže proti cirkevným školám vystupovať. A z tohoto pochádza ten nepokoj, búra, rozbroj a nenávisť. Farár volá s rečníšťa: bojujte! každá kvapka krvi bude jakoby pečatou základu spasenia, toto všetko robí ale len preto, aby panslávského ducha spolu udržal, a nie preto aby cirkev rozšíril. To vidno aj z toho, že keď zbadá v kostole verného vlastenca, už hryzie do neho, tak že je ten prínútený z kostola vyjsť.

Ot. čitatelia! nielen „ľudári“ ale aj takíto panslávski bludári búria ten náš milý slovenský ľud a tak chcú umenšovať verných a oddaných cirkevníkov a vlastencov. vy ale nedajte sa ďalej viesť v tej tme a slepote, lež presvedčte sa sami o všetkom, čo vám oni za sväté stavajú a nahliadnete, že blúdia, že meno Ježiša Krista nie v srdci ale len na jazyku nosia.

Zostávam s úctou *Opravdový kresťan a vlastenec.*

Lisková, dňa 29. novembra.

Ctený Pán Redaktor!

Prosím Vás úctive ráčte týchto pár riadkov uverejniť v tomto milom časopise, ačkoľvek neobsahujú radostné zprávy.

Ešte roku 1890. obecný výbor na naliehanie predstavenstva cirkve ev. predsa rozhodnul, že i pre nás evanjelikov vzalo sa do prelimináru 20 zl. 60 kr. kdežto rímsko-katolícka škola a fara dostáva z obecnej pokladnice 124 zl. každý rok. Na dva roky ako-tak sme prijali po tých 20 zl. 60 kr., ale na ostatné tri roky nedajbože dostať. Obrátili sme sa s ponosom ku slúžnovskému úradu, ktorý aj direktne previedol exekúciu a dňa 22. nov. mal byť aj odpredaj. Tu povstal pán farár Mózer s tým, že vraj žiaden výrok nebol vyneseny, a tak on odpredaj nedovolí. S týmto odpredaj prestal a my spravodlivú podporu zas sme len nedostali.

Toho roku predalo predstavenstvo obce našej v máji dreva za 3415 zl. pod menom pašienky. Medzi týmito pašienkami má aj škola ev. na pol dvora a tak aj jej patrí čiastka z toho odpredaju. Ale tu pán farár Mózer vyrukoval s tým, že vraj „in natura“ požíva pašienku učiteľ, a že pašienok vraj patrí bývalým urbárikom; že tak ani len práva nemá učiteľ pýtať čiastku z toho.“ Na toto osvedčenie pána farára sídený výbor povedal amen.

Ale ako každá falošnosť, každá nesvedomitosť má aj dobré stránky, tak aj tu tiež mala. Pán farár si nestožoval ist' aj s niektorými výborníkmi aj s úradom k slúžnovskému úradu, aby už raz nejaký poriadok urobil, lebo vraj evanjelikom nepatrí žiadna podpora, ponač sa odtrhli.

Ano, odtrhli sme sa, čo malo tiež istú príčinu, ale to bolo už dávno, keď pán farár mal ešte len asi 5 rokov, a keď sa pánu farárovi ešte ani len nesnívalo o Liskovej. Bolo to roku 1846. keď naši ev. prinútení boli sa odtrhnúť; keď oni všetko dali a robili pre školu, ako aj katolíci, a predsa pýtali od nich dvaráz toľko ako od katolíka.

Nech vidí ctené čitateľstvo, akú lásku prechovávajú takíto páncovia naproti nám evanjelikom, kde sme v menšine. Spýtam sa teraz pána farára, či je to láska? Keď niekto má majetok a o ten ho chce silou-mocou falošným spôsobom dostať: to je dľa siedmeho prikázania, ako si mi to evanjelici vysvetľujeme, tajná krádež. To je, pán farár, anarchismus. Ako sa veci vyvinú, nezameškám et. čitateľstvu oznámiť.

Andrej Rosinský, ev. učiteľ.

BESEDNICA.

Flauta pána farára.

Dľa: A. Th.

Dedina Viperovce rozprestierala sa v prostred hore v chotáre burjanskom, na vidieku lehovskom. Všetkého spolu bolo tam stošesťdesiat obyvateľov.

Nízke domy postavené boli v malebnej neporiadnosti nad jednou dolinou, v ktorej malý potôček ponáhal sa do údolia. Utešené vrchy obkružovali dedinku a vidiek je natoľko divý, taký opustený, že i vlei ujdu, ako sa dostanú do jeho blízkosti. Od staroby naklonená veža kostola vyvíšuje sa v malej výške zpomedi do-

mov stojacich pod zelenými vetvami stromov. Hneď pri nej je fara a len malá zahrádka oddeľuje ju od susedného cintorína. Divé brozno skoro zakrýva sivé jej steny.

Celá dedina je veru chudobná. V chotáre dediny je niekoľko lúk a rólí. Obyvatelia zarábajú si trpko každodenný chlieb drevorubačstvom a hora zakrýva ich všetkými potrebami; drevom, olejom, hrihami a divým ovocím v stredtýždni, zajacami a koruptvami ale v deň sviatočný.

Zablúdil som raz v nedeľu rano do tohto divokého krásneho vidieku a došiel som asi o desiatej pred obedom hladný, unavený do Viperoviec. Slnce páliło na skalnatej ceste a tak sa zdalo, akoby celý vidiek driemal od horúčosti. Vráta domov boli pozatvárané radradom a ja marne som hľadal viechu krémovú.

Neďaleko od kostola, zkaďe bolo počuť zvuk spevu, konečne potkal som jednu starú ženu. Sedela v tóni jednej pajty a modlila sa pátričky. Ako som bližšie prišiel k nej, zbadal som, že jej noha merave je vystretá, doista dala sa sem doniesť, aby počula aspoň z ďaleka spev chrámový a tak aby mohla podiel brať na sv. omši. Prosil som za odpustenie, že ju znepokojujem a spýtal som sa, kdeby našiel nejaký hostinec.

— Niet hostinca vo Viperovcach — odpovedala ona, počas čoho složila pátričky na koleno — a načo žeby i bol? Cestovatelia nechodia tadeto.

— Jestli ale niekto predsa príde, kdeže dostane niečo zjesť?

— Nuž u nášho pána farára.

— U pána farára?

— Ano. Tam sosadne horár, kupei, keď prídu niekedy. Teraz ale musíte čakať, až bude koniec omši.

Čo by bol i robil dotiaľ, šiel som teda i ja na omšu. Vstúpil som do kostola.

Ako som otvoril dvere, hneď som zvedel, prečo sa mi celá obec zdala prázdnu. Húf veriacich zaplnil do-cela v zeleno sa ligotajúci, stĺpmi okrášlený malý kostolík. Tam sa nachodilo obyvateľstvo celej dediny. Ženy sedely v laviciach, za nimi stáli chlapi. Deti ale sedely na schodách chóru, dievčence s lava a chlapi s prava.

Učiteľ, ktorý bol i rectorom, práve spieval žalm, v sprievode starého speváka:

«*Sanctus, sanctus, sanctus . . . benedictus, qui venit in nomine Domini.*»

Kňaz čítal omšu. Pri ňom dvaja rusí chlapi ministrovali. Ako sa obrátil, aby ukázal ľudu kalich, uzrel som celý zovňajšok toho muža, o ktorého pohostinnosť mal som sa uchádzať.

Bol snáď päťdesiatročný. Chudý a kostnatý ako iní obyvatelia dediny. Jeho oko, čisté, bystré. Nos mal dosť dlhý a milý úsmev pohrával mu okolo jeho rtov. Na krátce: urobil na mňa dojem jednoduchého, poriadneho človeka. Akonáhle potom utrel kalich a položil ho na oltár, tak zbadal som, ako by mimoriadny ruch bol zavládol celým húfom. Kašľali, hýbali sa, ťuchali nohami, doista preto, aby lepšie videli, oči sa im zajasaly, keď pozeraly netrpezlivo v tú stranu, kam po ukončení sv. omše ministrujúci chlapec odišiel.

V prvom okamžení nazdal som sa, že bude teraz nasledovať kážeň, ale som sa hneď presvedčil, že pán farár kázať nebude. Chlapec sa navrátil s vankúšikom v ruke, na ňom ale ležala flauta. Počas veľkej tichosti kňaz vzal do ruky nástroj, poprechodil po ňom prstami akoby zkúmajúc jeho zvuky a k najväčšiemu môjmu prekvapeniu zdvihol flautu k ústam a počal na nej hrať.

Bola to nejaká polosvetská, polocirkevná melodia; raz zavznely z flauty zvuky istej kostolnej piesne, tu zas melódia nejakej dávnej, starej ľudovej pesničky. Kňaz

nehral práve zle a jeho veriaci, ktorých, tak sa zdalo, že neprekvapila ani najmenej táto hudba, prijímali to celkom za prirodzené, ba tešili sa tomu.

Tvár žien ožila, chlapi hýbali hlavou taktom sem a ta, deti otvorily oči od radosti. Trvalo to tak asi dobrú štvrtú hodinu, potom kňaz utrel flautu, položil ju opäť na vankúš, a miništrujúci chlapec odniesol ju na miesto, kňaz sa ale obrátil k hlavnému oltáru, a mohútnym hlasom zvolal: — Ite missa est! A potom odriekal poslednú modlitbu, prv ako by veriaci boli vstali a opustili svoje miesta.

Akonáhle sa množstvo nábožného ľudstva rozišlo, vyhľadal som pána farára. Našiel som ho v sakrestii, práve si vyzliekal omšové rúcho. Rozpovedal som mu svoju prosbu. S úsmevom ma vypočúval a potom riekol priateľsky:

— Ale prosím, milý pane, veď je to celkom prirodzené... Držím si za povinnosť, aby som tým malo cudzincom, ktorých cesta vedie do mojej obce, ponúkol moje pohostinstvo... S tým bránil sa k jednému z prítomných chlapcov:

— Ondrej Bojný, riekni Pauline, aby sa postarala ešte o jedného hosta a aby shotovila viac z vajcového pečiva.

— Ctený pane, musíte sa uspokojiť s jednoduchým pôstnym jedlom, lebo naše pomery sú veľmi ťažké. Ale veď vy doista i viete, čo vraví kniha múdrosti: „Lepšie je jednoduché jedlo z korienu, ktoré úbohý podáva s dobrým srdcom, ako veľká hostina, ktorú dáva bohatiec závistlivo.“

Jedenie vo fare ale veru nepozostávalo len z korienu. Okrem vajcového pečiva bol prinesený i veľmi pekný pstruh, s chutnou omáčkou a k tomu sme pili ľahké, červené víno. Kňaz sám bol dobrej vôle a vedel rozveseliť i svojich poslucháčov. Akonáhle priniesli zákusky, orechy a brušky teraz práve oberané, odhodlal som sa, že sa spýtam ctihodného kňaza, čo má znamenať upotrebenie flauty pri omši, lebo to moju zvedavosť veľmi napnulo.

— Dvojtíhodný pane, počal som, — vy snáď budete ma považovať za dotieravca ale ja som bol prítomný pri omši a vyznáni otvorene, veľmi ma prekvapilo...

— Viem, čo chcete povedať — takto ma pretrhol s úprimným úsmevom, — prekvapila vás tá moja hudba na flaute... Nie ste vy prvý, a pokiaľ nikoho nechcem obraziť, povinný som i vám túto vec objasniť. Teda nech začnem vec od začiatku:

— Keď pred pätnástimi rokmi môj arcibiskup sveril na mňa túto obec, našiel som Viperovec v neuveriteľnom stave mravnej a duševnej zkažky. Obyvatelia boli všetci ako divosi, milý pane, a čo bolo ešte horšie, samí neznabohovia! Chlapi a ženy šli každý deň do hory po svojej práci, v nedeľu prave tak, ako v stred-týždni, a deti, ako dospelý dvanásteho roku, zanechali, opustili školu a i katechismus a šli do hory blúdiť... Vy ste videli náš chrám, pravda ani teraz je nie pekný, ale v ten čas bol taký ako nejaké humno a rástla v ňom burina i tráva... Slúžil som sv. omšu v nedeľu obyčajne pred desiatimi starými ženami a pred niekoľkými deťmi. Chlapi sa neukázali nikdy ani len pri kostole. Mohol som ja po nedeľiach kázať a rozprávať s akoukoľvek oduševnenosťou, moje slová skôr mohli pohnúť tie stĺpy, ako srdcia týchto pohanov.

Zarazil som sa! Ako som práve boľastne dumal jedného jarného dňa o týchto veciach, obrátil som sa k milostivému Bohu v pobožnej modlitbe a prosil som, aby mi on spomohol, lebo moja vedomosť že došla až ku koncu. A v tom mi nevdojak prišlo na rozum, že si

zahrám niečo na mojej flaute k rozptýleniu myšlienok a k odpúdeniu mojej žalosti. Hral som v mojom detinskom veku dobre na flaute a tento hudobný nástroj som si doniesol i do Viperoviec. Vzal som ho zo skrinky a odbral som na ňom všetko čo som vedel. V ten večer bolo veľmi sparne, otvoril som oblok mojej chyže. Po dokončení niektorej melodie pozdvihol som svoj zrak a pozrel som na ulicu, tu vidím okolo fary množstvo ľudstva.

A či mi veríte? — celá obec stála tam pred mojimi dvermi. Úbohí ľudia nepočuli nikdy inú nótu, ako škovránkovu, a ako som dokočil hratie, celým hufom na ulici prelietlo nespokojnosť prezradzujúce handranie... Toto sa mi ukázalo tak, ako paprsek svetla vo tme, ako prst Boží. Ponevác sú títo pohani vnímaví naproti hudbe, toto bude ten prostriedok, ktorý ich privábi do kostola... Ale ako že mám vec počať? Ešte ani organa nebolo v kostole, ja sám bol som ale hudobný, aby som bol mohol organ kúpiť. A v tom pomyslel som si, že keď teda nemáme organ, snáď táto moja flauta... Bože môj, prečo by nie? Veď to bola hlavná vec, aby som obrátil týchto bezbožných ľudí k Bohu.

Ani som nemeškal, ale prekvapil som jednu nedeľu, pred *Kyrie Eleyson*, mojich desať starých poslucháčiek odpísaním jednej nábožnej piesne na... flaute...

Chýr o tomto neobvyklom dodatku, môžete si pomyslieť, rozniesol sa rýchle v dedine a v budúcu nedeľu naplnil sa chrám po prvom zvonení. Chlapi, ženy, deti, bola v kostoliku celá obec, ako som započal medolii z piesne „Jozef v Egypte“ menovanej.

— A od toho času ostalo to tak, dvojtíhodný pane?

— Len poshovejte... Bohužiaľ víťazstvo dlho netrvalo. Lebo sotva, že som melodiou dokončil naničhodníci opustili chrám, zmizli za okamih ako vrabce a ja som opäť ostal sám s mojimi desiatimi starými ženami... To bolo dobré poučenie.

No ale predsa musíte prísť, pomyslel som si sám v sebe. A z tej príčiny, na miesto aby bol na začiatku sv. omše odohral melodiou na flaute, nechal som to až pred „*ite missa est.*“ A teraz moji diví, dobrí vtáci pri-nútení boli vypočuť celú moju omšu, jestli chceli počuť i hudbu. Len teraz som úplne zvíťazil v tomto boji a od toho času nikto neschádza z mojich dedincev, tam sú všetci pri sv. omši.

A či veríte, či nie, milý pane — doložil ctihodný kňaz, — moje predstavenstvo za dlhý čas malo mi toto za zle. Boli niektorí z mojich bratov v Kristu, ktorí považovali za neuctu s mojej strany, že ja miešam cirkevné obrady so svetskou hudbou a vec táto dostala sa i do uší môjho arcibiskupa. Na šťastie jeho eminencia bol duchaplný človek a odpovedal mojím obžalovateľom nasledovne:

— Páni, keď kráľ Dávid mohol tancovať pred truhlou úmluvy, tak doista môže i viperovecký farár na flaute pred oltárom hrať, a my povieme jemu len to, čo prorok Náhan riekol kráľovi Dávidovi: „Chod' ta, a urob to, čo myslíš v srdci, lebo večný Pán je s tebou.“

Vyzvanie k predplateniu!

O krátky čas dokončíme zase jednoročnú púť nášho časopisu.

Keď sa obzreme na prekonanú cestu, s uspokojením môžeme predstúpiť pred ct. čitateľov

našich, dobre vediac, že načo sme sa podujali na tom sme aj oduševnene pracovali a bez samochvály buď rečeno, aj istý výsledok dosiahli.

Úlohou našou bolo dobrý ľud slovenský osvietiť, a vystrihať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí odrazu začali sa množiť, jako huby po daždi, a ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Títo noví priatelia sú takzvaní «ľudári.» Falošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že ačkoľvek už viac desaťročia žili medzi slovenským ľudom, nikdy sa nehlásili k nemu, nikdy ani len križom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asíce preto, **lebo to požaduje ich záujem.** Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho záujem, jeho zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu.**

Úlohou našou bolo ďalej chrániť nás, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi agitáciami. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisťi v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už tisíc rokov bez toho, aby predtým kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet, a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral, a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlast našu a ľúbime ju aj teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi sme požívali vždy a ich aj požívame.

A teraz sa vyskytnú jednotlivci, ktorí náš chcú presvedčiť, že bratmi našimi sú Česi, Rusi a iné cudzie národy. Čo náš do týchto cudzincov? Čo sme mali alebo máme s nimi spoločného? Vlasť? náboženstvo? reč? Ani jedno. Či nás snáď podporovali, keď nás osud stíhal? Či nám pomáhali brániť vlasť našu milenú? Nie. — Nuž jako nám môžu byť synovia týchto cudzích národov bratmi? Nie sú nám oni bratmi a ani nám nimi nikdy nebudú.

Bojovali sme oduševnene proti zavádzaniam

aj panslávskych agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej vlasti.

Spokojne pozeráme na prekonanú cestu. A pretože sme sa presvedčili, že cesta tá, po ktorej sme dosiaľ kráčali, je pravá, budeme aj ďalej po nej kráčať.

Toto je náš program na budúce. Na základe tohoto prosíme o dôveru cteného občerstva, **ku ktorému sa s tou uctivou prosbou obraciam, aby nás hojným predplácaním sa na náš časopis podporovať ráciilo.**

Časopis náš, ktorý bude aj na budúce vychodiť s tak rozmanitým obsahom jako dosiaľ,

stojí ročite len 2 zl.

na pol roka 1 zl.

na štvrt « 50 krov.

Kto sossbiera 5 predplatiteľov, dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú **tiež zdarma** časopis náš.

Predplatelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za **pol ceny.**

V záujme dobrej veci prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho v kruhu svojom všemožne rozširovali. **Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame,** zaslúžia všestrannú podporu.

CHÝRNIK.

Arciknieža Franc Ferdinand, ktorý sa zo svojej ťažkej choroby už zotavuje, teraz cieľom úplného uzdravenia ztráviť má zimu na ostrove Korsike, tam, kde sa minulý rok tiež za dlhší čas zdržoval. Sdeľuje sa, že dedič trónu i na ten rok objednal si byt v Ajaccio. Počas pobytu arcikniežaťa bude v tamojšom prístave stát jedna rakúsko-uhorská válečná loď.

Kráľov lekár. Jeho veličenstvo kráľ štábného lekára dra Jozefa Kerzla vymenoval za svojho dvorného lekára.

Veľký požiar. V Galaci zúril minulú sobotu veľký požiar, ktorému celé rady domov padly v obeť. Škoda obnáša vyše jedného miliona frankov, a túto vyplatia assekuračné spoločnosti, lebo skoro všetko bolo poistené.

Desať rokov biskupom. Dňa 26. novembra bolo desať rokov, čo Žigmond Bubicš zaujal svoju biskupskú stolicu v Košiciach. Z tejto príležitosti boly v tamojšom katedrálnom chráme slávnostné služby Božie, ktoré od-bavoval prepošt-kanonik Eduard Medveczky. Na ten čas v Budapešti baviaceho sa biskupa pozdravila kapitula a kňazstvo diecassy vrelým telegramom.

300-ročné jubileum piaristov. 7. decembra je tomu práve tristo rokov, čo bol založený rád piaristov, ktorý sa hlavne výučbou zaoberá. Jubileum tohoto rádu oslavujú po všetkých kláštoroch. V Uhorsku majú piaristi 24 kláštorov.

Zábudlivosť. Je to veľká chyba, keď je človek zábudlivý a táto chyba je tým väčšia, čím zábudlivec vyššie postavenie zaujíma. Na každý pád veľmi zábudlivým musí byť o strihomský mešťanosta pán Ludvik Malina. Vlni zostavil veľký výbor na sriadenie millennárnych slávností, ale zabudol naň a tak sa stalo, že pokým i tá najmenšia dedinka v Uhorsku zasvätila millennium, zatým rodné mesto prvého kráľa uhorského Štefana neslávilo túto pamiatku. — V marci zas mestské zastupiteľstvo nariadilo, že sa s memorandumom obráti na ministra osvety v záležitosti podporovania tamojšej reálky. Teraz ale vysvitlo, že napísané memorandum pán mešťanosta zabudol v písacom stolíku. — Zastupiteľstvo mesta Ostrihomu na svojom, dňa 4. októbra t. r. vydržiavanom valnom shromaždení uzavrelo, že jeho veličenstvo kráľa z príležitosti darovania 10 pomníkov pozdraví v adrese. Adresu aj hneď napísali, prijali a popodpisovali. A tu zase tá nešťastná zábudlivosť zapríčinila, že pán mešťanosta Malina zabudol adresu expedovať. — Táto posledná zábudlivosť sa pánu mešťanostovi sotva tak ľahko prepečie, lebo poprední mešťania verejne dávajú na javo svoju nespokojnosť.

Ministri v prospech chudobných študentov. V hlavnom meste, s pomocou 'dobrosrdečných ľudí založili tak zvanú mensa-akademiku, to jest kuchyňu, v ktorej dostávajú chudobní univerzitanti zdarma alebo za veľmi ľahnú cenu obed a večeru. Na ciele tejto mensa akademiky ministerský predseda barón Bánffy daroval 50 zl. a minister Wlassics deputácii študentov, ktorá prosila kraj. podporu, prisľúbil, že 2000 zl., ktoré mensa akademika platí čo bytné, nabudúce zaokrúvať bude vláda.

Neber nabitú zbraň do ruky. Vo Wiessbachu fabričný robotník Václav Gáll ukazoval v byte svojej matky robotníkovi Adolfovi Stumperovi ostro nabitý revolver. Revolver vypálil a guľa trafila 17ročnú sestru Gallovu do prs. Gáll dostavil sa sám k súdu, kde ho zatkli.

Elektrické svetlo v Trenčíne. V Trenčíne už od rokov zamýšľajú zaviesť elektrické svetlo, a teraz zdá sa, že sa to uskutoční. Asice predstavenstvo mesta Trenčína začalo vážne vyjednávať s firmou Ganzovou, a je nádej, že sa tie vyjednávania veľmi nepravne skončia pre terajšie — petroleumové lampy.

Nový gróf Zichy. Jeden úbohý obyvateľ v aradskej obci Nagyvarjas tak mnoho čítal v Lepsényiho časopisoch o Ferdinandovi Zichy, že sa mu od veľkého oslavovania starého vodu ľudovej strany pomútil rozum. Asice úbohý človek namyslel si, že on jediný je gróf Ferdinand Zichy a že teraz vyniesli v sneme zákon, ktorým odníma sa Zichymu grófstvo a majetok a odovzdáva sa jemu. Nešťastný človek v svojej šílenosti rychtára obce robil vinným, že majetok Zichyho dosavád' nedostal a preto stal si revolverom ozbrojený na postriežku a čakal, že sa na rychtárovi vypomstí. Na šťastie šílenca ešte dosť zavčasu zbadali a chytili. Teraz ho odvezú ho do niektorého hlavnomestského blázincea.

Nepotvrdená nová židovská cirkev. V kruhoch hlavnomestských židov pred krátkym časom povstalo hnutie, aby založili novú židovskú cirkev pod názvom „Slobodný Izrael“ a týmto cieľom už aj predostreli štatúty novej cirkve ministromi ku potvrdeniu. Minister osvety dr Wlassics pripisom teraz uvedomil magistrát

hlavného mesta, že nepotvrdil štatút „Slobodného Izraela“ a s tým zároveň odoprel aj zákonné uznanie tejto novej židovskej konfessie.

Opovážlivi zloději. Tieto dni v Békés-Čabe tamojši ev. farár Ludvik Szeberényi pozde v noci písal v svojej pracovni, keď zrazu otvorila sa dvere a vstúpia dnu dvaja až po bradu ozbrojení mužskí v náličniciach. Na prestrašeného farára namierili pištole a vyzvali ho, aby im oddal svoje peniaze a cenné veci, lebo ináč že je syn smrti. No farár vzdor tejto neobyčajnej návštevy precítnul z prekvapenia a chladnokrevne odpovedal, aby mu neublížili, že vydá všetko čo žiadajú, musí však pre svoje peniaze odísť do druhej izby. Zachuchlaní chlapi to dovolili, ale sotva bol farár v druhej izbe dvere za sebou zatarasil, zamknul a potom počal volať o pomoc. Zbojníci bojac sa, že niekto môže prísť na pomoc farárovi, ušli bez toho, že by boli niečo ukradli. Žandari ich teraz stopujú.

Jako žiť v zime. Jeden povestný lekár podáva nasledovných desať poučení, ktoré nutno zachovávať cez zimu, aby sme si zdravie zašanovali. 1. Umývaj sa čerstvou vodou, pokým ti kožka neočervenie od prúdenia krvi. 2. Rano nikdy nechyt sa do roboty s prázdny žalúdkom. 3. Nikdy nevychádzaj na studené povetie keď si pil nejaký teplý nápoj. 4. Nevychádzaj von prv, než by si prsá a chrbát teplým odevom nezachránil. 5. Nedýchaj ústami ale nosom, aby povetie už steplené dostalo sa do tvojich pľúc. Na studenom povetrí nerozprávaj, lebo mlčať je zlatom aj v zdravom stave. 6. Neopieraj sa o stenu alebo o kachle; či sú ony teplé, či studené, opierať sa na ne zdraviu škodí. 7. Počas cestovania neseď si blízko okna železničného vozňa; po namáhavej práci necestuj na otvorenom voze. 8. V studenej chýži nikdy nestoj bez toho, aby si nerobil pohyby, menovite ale na lade alebo v snehu máš sa pohybovať. 9. Nezameškaj riadne kúpanie, lebo keď ľudská koža ztratí svoju sviežosť, vtedy zima stiahne póry tela, čo často zapríčiní nával krvi alebo zapálenie pľúc. 10. Nefahni si vtedy keď máš nohy mokré alebo studené, lebo ináč nielen že zdravie tvoje je ohrozené, ale ani nebudeš môcť pokojne spať.

Predávala svoje deti. Minulý týždeň sa stalo v Jágri, že jedna chudobná žena drziac jedno dieťa na rukách druhé ale za sebou vedúce z dom do domu chodila a volala: „Kúpte deti! Prosím ponížene odkúpte mi ich! Lačno ich predám, lebo ich veľmi milujem...“ A keď sa ľudia divili nad týmto zriedkavým odpredajom, úbohá žena plačlivo doložila: „Teda aspoň len cez zimu soberte k sebe tie úbožiatka, však vidíte, že sa trasú od veľkej zimy a sú vyhľadované! Doma už nemám ich čím krmíť; veď mi zahynú hladom alebo pomrznú!“ Ale veru nenašlo sa kupca na tento neobyčajný živý tovar. Toľko ale docielila nešťastná matka svojim prenikavým prosením, že ju dobrosrdeční ľudia obdarovali niekoľkými grošmi a tak aspoň na čas jej je odpomožené.

Nálezy z dávnych časov. Je známo z dejín, že vybúšením sopky Vesuva r. 79 po Kristu pohrobené byly tri utešené mestá talianske Pompeji, Herkulanum a Stabii. Na týchto miestach kopú ustavične a vždy nachodia drahocenné starožitnosti z niekdajších kvitnúcich miest. Tak toho roku započaté vedecké kopanie na miestach, kde stálo niekedy utešené mesto Herkulanum poskytuje vždy prekvapujúce výsledky. Medzi iným našli jeden náveštný stĺp, ktorý ukazuje, že ľudstvo r. 79 po Kr. v každom smere bolo asi tak ďaleko jako teraz. Zbytky oznámení na stĺpe vztahujú sa na divadelné predstavenia, na politické a vojienské scúdzky a iné oznamy.

Zabednovaný. Žandári na ceste z Veľkých Topolčan do Somorovej našli jednu kistnu, v ktorej bol zabednovaný jeden 20-ročný šuhaj. Šuhaj hovorí, že ho zabednovali neznámi ľudia a potom v bedni vyviezli na cestu, kde ho shodili. Šuhaj bol v kistni cez viac dní. Myslí, že mu to urobili z pomsty.

Telefon medzi Budapešťou a Fiume. Minister kuppetva br. Dániel vzal do budúročného rozpočtu väčší obnos na stavbu telefona, ktorý by spojil hlavné mesto s Fiume. Dráhu tú stavali by v dvoch častiach: najprv len po Záhreb a potom až po Fiume. Telefonická dráha je 610 kilometrov dlhá, a každý kilometer stál by 312 zlatých. Stavba celej dráhy teda stála by 190.320 zlatých.

Zbúra kremnických baníkov. V Kremnici v tamojšej zlatej bani pracujúci baníci, počtom asi 30, ozbrojili sa v nedeľu palicami a násilne vnikli do bytu baníckeho správcu Juliusa Schwartzu a vyhrážajúc sa mu, žiadali povýšenie mzdy. Správcovi podarilo sa baníkov dotiaľ utíšiť, pokiaľ neprišla polícia, ktorá potom robotníkov rozhnala. Baníkov natoľko rozhorčila veľká drahota a menovite drahota chleba, že dali sa zachvátiť svojmu hnevu až došlo k výtržnostiam.

Zase nový liek oproti suchotám. V novšom čase veľmi často prichádzajú raz z Berlína, raz z Parížu a bohvie odkiaľ chýry, že ten lebo onen profesor vynášiel nový liek proti suchotám. Teraz z amerického časopisu totiž zvelebujú Jozefa Hirschlera, lekára v San Franciscu, ktorý vraj vynášiel liek proti suchotám. Nový liek vraj lieči „iste a bezpečne“ a že už vraj aj mnohých ľudí vyliečil. Zaiste pán doktor urobil si tým dobrý chýr v Amerike.

Svedectvá o chudobe. Veľmi často sa stáva, že obecnie predstavenstvá vystavili svedectvá o chudobe aj takým, ktorí na to práva nemajú. Následkom tohto minister vnútra vydal tieto dni prísne nariadenie, v ktorom vyzýva obecnie predstavenstvá, aby pozor dávaly pri vydávaní svedectví a nedávaly svedectvá o chudobe aj takým, ktorí na to práva nemajú. Minister preto napomína obce, aby len skutočne chudobným ľuďom vystavovali svedectvá chudoby.

Dom kráľa Matiaša. Zvláštnosť Koložváru je rodný dom kráľa Matiaša, na ktorý sú Koložvárcania nemalo pyšní. Ale vrchnosť neprechováva oproti starej budove takú pietu. Steny domu sú popukané, len-len že sa nesrútia; jeden-dva stĺpy ho chránia od srútenia. Obloky, dvere sú povybíjané a rozlámané. V takom stave je rodný dom

veľkého kráľa, ako by ho nedbalosťou chceli schválne zarumiť. Bolo by žiadúce, aby sa vrchnosť v Koložvári postarala o renovovanie tohoto domu.

Dve nešťastia na mori. „Jókai“ nákladná loď rakúsko uhorskej spoločnosti Adria v prieplave La Manche srazila sa s jednou anglickou loďou. Loď Adria utonula a jeden z dvoch veliteľov lode a traja matrózi zahynuli. Anglická loď nevyšla si topiacich sa matrózov uhorských a odplávala. Spoločnosť Adria utrpela škodu na 3-400.000 zlatých, a preto dá sekvestrovať anglickú loď lebo z nepozornosti jej kapitána stalo sa nešťastie. — Druhé nešťastie stalo sa v caribradskom prístave. Tam osobná loď Diana srazila sa tiež s anglickou loďou Antonio. Parník Diana je vlastnosťou rakúsko-uhorského Lloyd. Pri srážke nikto neprišiel o život. V námorníckych kruhoch už dávno sťažujú si na nedbalosť anglických matrózov, ktorí vôbec nemajú na zreteli pravidlá námornícke a tým znebezpečujú lode druhých národov.

Najdlhšie fúzy. Najdlhšie fúzy na svete má Francúz Vendemann v Nievre, ktorý je 71 rokov starý. Už v 14. roku veku svojho mal fúzy 15 centimetrov dlhé. Fúzy rástly mu rok po roku až do dĺžky 3 metrov a 32 centimetrov. Keď tento muž sa prechádzal, nosí ozdabu svojej hlavy pod pazuchou, v zime zabaľuje si ňou krk, ako to iní ľudia robievajú so šalom. Poneváž Vendemann je 160 centimetrov vysoký, tak jeho fúzy sú dvakrát tak dlhé, ako vysoký je ich majiteľ.

KU OBRÁZKU.

Prázdna kolíska!

Všetko marno. Nebolo pomoci. Celá veda lekárska a jej lieky nemohly prevládať nebezpečnú nemoc. Marne plakala matka, marne žiaľil otec, marne sa ustával lekár — proti chorobe nebolo pomoci. Maličké chradlo so dňa na deň, v srdci skormútená matka bdela dňom nocou nad ním až konečne prišiel ten srdce zdrcujúci okamih a z maličkého stal sa anjelič, lebo to bola vôľa Všemohúceho. Matka stojí na kraji zúfalstva, v srdci hlboko ranený otec ťažko prenáša boľ a on sám tiež by potreboval slov potešenia. Matka pri pohľade na prázdny belčovypukne v srdcolumný plač, otec zápasí so žiaľom a nenachodí slov potešenia. Ztratili svoj poklad, ktorý ošetrovali ako zrak svojich očí. No, potešte sa, skornútení rodičia slovami písma: Koho pán Boh miluje, toho ťažko navštevuje. Jedine u neho najdete balsam na vaše ranené srdcia.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 3. decembra.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska ...	77-81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4100—	4150—
" peštianska ..	77-81	12.70	13.30	Uhorská zlatá renta 4%	122.10	122.60	Pešt. uh. kupec. b.	1440—	1445—
" stolnobebradská	77-81	12.75	13.25	" korunová renta 4% ..	99.90	100.40	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa ..	8370—	8400—
Raž (žito)	70-72	8.50	8.60	Uhorské regálové úpisy 4 1/2% ..	101.25	102.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	605—	608.00
Jačmeň na krm	60-62	5.80	6.15	" premiové úpisy	155.00	156.00	Záložné listy.		
" na pátku	62-64	6.30	7.00	Uhorská tissko-segedínska po-			Uhorského pozem. úverového	99.00	100.00
" na várku	64-66	7.50	9.00	žička 4%	139.00	140.00	ústavu 4%		
Ovos	39-41	6.40	6.70	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	122.50	123.50	Uhorského úver. záložného ú-	100.00	101.00
Kukurica	73	4.60	4.75	vyvážkové úpisy 4% ..	101.00	102.00	tavú 4 1/2%	122.00	123.00
Proso	—	5.00	5.10	Spoločná požíčka v bež. penia-			Uh. úver. ústavu s prémieu 4%		
Repica	—	11.70	12.50	zoch 4 1/2%	101.50	102.00	Peniaze.		
Ďatelínové semä, luc. ...	—	48.—	52.—	Žreby.			Cisársky dukát	5.66	5.70
" červené	—	28.—	31.—	Spolku „Jó sziv“	3.50	3.80	Dvadsať-frankovník	9.53	9.57
Svínska masť peštianska	—	58.00	58.50	Uhorského „Červeného kríža“ ..	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.80	59.00
" vidiecka ..	—	55.00	56.50	Rakúskeho	19.20	19.70	Striebro	—	—
				Bazilika	6.30	6.80			

Knihlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.